

LAUDÁCIÓ

az Erdélyi Kárpát Egyesület Magyar Örökség-díjához

Már annak is több mint két esztendeje, hogy 2011. májusában Sztánán, Kós Károly Varjúvára szomszédságában az Erdélyi Kárpát Egyesület megünnepelte alapításának 120. évfordulóját. Az erre az alkalomra megjelentetett, impozáns kiállítású, vaskos kötet nem volt elegendő ahhoz, hogy ezt a 120 esztendőt minden részletében felidézze. Hogy legyen elég az a néhány perc, amely idő alatt szólanom kell róla itt, most, a Magyar Örökség-díj ünnepélyes átadása alkalmából.

Mert 120 esztendőt egy egyesületnek egyszerűen bejárni is sok, hát még akkor, ha olyan viszontagságos időkben teszi ezt meg, amilyen a mögöttünk hagyott 20. század volt, s olyan szerteágazó tevékenységet vállalva és felmutatva, amilyen ezt az időszakot kitölti.

Természetjárás – természetismeret – természetvédelem. Ez a három fogalom minden turista-egyesület életének gerince. Sok minden fér bele ebbe a három fogalomba: a tulajdonképpeni túra- és táborszervezéstől, menedékházak építésétől, túraútvonalak kiépítésétől az Erdélyben oly gazdag természeti kincs, a borvíz gyógyászati és idegenforgalmi célú hasznosításának felkarolásán, népszerűsítésén át a természeti kincsek kutatásának, feltárásának tudományos munkájáig. Nálunk, Erdélyben azonban ennél többet vártak az idők és ennél többet adott az a sok ezer fiatal és idősebb korú férfi és nő, akik az EKE jelvényét – egy időben már nem a ruhájukon, hanem csak a szívükben - viselték. Ez a több pedig a honismeret és honszeretet.

Mert akkor, amikor az Erdélyi Kárpát Egyesület alapítói 1891-ben zászlót bontottak, minden tündökletes látszat ellenére már gyűltek a viharfelhők Erdély fölött, s egyre fontosabbá vált annak a köteléknek a megerősítése, amely bennünket szülőföldünkhöz, szűkebb pátriánkhoz köt. A nem várt, de magát vesztesen előre jelző vihar ellen védekezve egészült ki nálunk az említett hármas program épített örökségünk és az általa képviselt erdélyi magyar múlt ismeretével, az Erdély magyar népe által ezer év alatt teremtett és felmutatott tárgyi emlékek egybegyűjtésével, őrzésével, az egymást követő nemzedékeknek való tovább adásával.

Ezért volt része az EKE-munkának a folyóiratában, az 1892-től megjelentetett „Erdély”-ben közölt számos tudományos értékű tanulmány, az 1902-ben általa létrehozott, és a kolozsvári Mátyás-szülőházban egészen az 1930-as évek közepéig megvolt EKE-múzeum, ezért tartoztak – és tartoznak ma is – hozzá a honismereti és emléktúrák, vetélkedők, versenyek. A mi ekéseink nem egyszerűen kirándulnak a Meleg-Szamos forrásvidékére, a Csodavárhoz, a Ciblesre, a Radnai vagy a Kelemen havasokba, a Révi cseppkőbarlanghoz, hanem ott a Czárán Gyula, Cholnoky Jenő, Orosz Endre, Roska Márton, Xántus János és más jeles

tudósok kutató-feltáró munkájával is találkoznak. Ugyanígy az erdélyi népköltészet, az erdélyi népi varrottas mai gyűjtői Jankó János, Vikár Béla, Herrmann Antal nyomain is járnak. S az Egyesület jelenlegi lapjában, az „Erdélyi Gyopár”-ban megjelenő Erdély földrajzi neveinek eredetét ismertető sorozat szerzője is olyan elődöket mondhat magáénak, mint Szabó T. Attila, aki különben maga is az Egyesület egykori lapjának szerkesztője volt, vagy Brüll Emánuel, a sokak emlékezetében ma is élő „Manó bácsi”.

Az Erdélyi Kárpát Egyesületnek mindkét világháború után kétszer is fel kellett támadnia. Először Trianon után, majd másodszer 1947 után, majd rövid néhány év multán több mint negyven esztendőre süllyesztette el még az emlékét is a kommunista hatalom. De mind a kétszer akadtak önzetlen turista-társak, akik az alapítók nyomába léptek. Az 1991-es újra-feltámadás után megtalálták – a változott körülmények között is – az egyesületépítő munka eredményekre vezető útját.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület alapításakor alig több mint 300 tagot számláló kicsiny magjából a két világháború közötti időkre terebélyes fa nőtt, közel 6000 taggal, tizenöt saját tulajdonú menedékházzal. A kommunista korszak negyven éve mindent elsodort.

Ma azonban Erdély-szerte, az újjászületett EKE 15 tagszervezete több mint 1500 taggal tevékenykedik. Folyóirata, az „Erdélyi Gyopár” gazdag tartalommal, minden igényt kielégítő kiállításban kéthavonként keresi fel a tagságot. 2013 nyár elején az egykori Tordai hasadéki menedékház szomszédságában Várfalván felavatásra került a kalákában épített (egy 150 éves parasztház átalakításával létrejött) EKE-vár, s néhány hete Csíkszépvízen már a 22. vándortáborban volt együtt a tagság színe-java. A mai EKE méltó folytatója annak a munkának, amelyet az elődök 122 évvel ezelőtt elkezdtek, s amelynek – a természeti kincsek, a környezet világszerte megmutatkozó felelőtlen rombolásának évadán – ma különös jelentősége van.

Két esztendővel ezelőtt a 120 éves évforduló megünneplésének helyszínéül a szervezők bizonyára nem véletlenül választották Sztánát. A Varjúvár gazdája, aki „kőből-fából házat, igéből várat” épített, a természet-és honszeretet mai és ezutáni lelkes híveinek is üzent. S üzen nekik ez a Magyar Örökség-díj, elismeréseként a múltnak, s útjelzőként a jövő felé, amelyben itt, szülőföldünkön meg akarunk maradni, magyarnak.

Kolozsvár, 2013. szeptember

Dr. Dávid Gyula